

פרק הרי עלי עשרון

מתניתין:

האומר "הרי עלי מנחה", ולא פירש איזה מין מחמשת המנחות הוא נודר, יביא איזו שירצה.

רבי יהודה אומר:

יביא מנחת הסולת, משום שהיא מיוחדת שבמנחות, ומפרש לה בגמרא.

ואם אמר "הרי עלי מנחה", או שאמר "הרי עלי מין המנחה": יביא מנחה אחת, לחכמים

האומר "הרי עלי עשרון" יביא מנחה של עשרון אחד.⁽¹⁾

ואם אמר "הרי עלי עשרונות" יביא מנחה של שנים.

ואם בא ואמר: "פירשתי בשעת נדרי כמה עשרונות, ואולם עכשיו איני יודע מה פירשתי" יביא ששים עשרון, ויתנה ויאמר: כמה שפירשתי יהא לנדרי, והשאר לנדבה.⁽²⁾

מביא ששים עשרונים, אף זה מביא ששים עשרונים, [וצריך לומר, שאפילו לכמה מנחות אין נדבתו יותר מששים עשרון, שהרי ברישא אין אנו עוסקים במנחה אחת דוקא; ומיהו צ"ב, שהרי ביום המרובה מביא הוא ששים ואחד עשרונים, ראה לעיל במשנה קג ב, וראה שפת אמת].

ואולם לשון רש"י הרי בהדיא אינו כן; והרש"ש פירש, שאם כי לא קיבל על עצמו דוקא בכלי אחד, מכל מקום קיבל על עצמו באופן שיכול להביאם בכלי אחד, ולכן אינו מביא אלא ששים; [ויש לעיין בזה, כי זה דוקא לפי המפרשים שיותר מששים עשרון אינם נבללים בכלי אחד, אבל לשיטת רש"י לעיל שהטעם הוא משום שמנחת ששים עשרון אינה צריכה אלא לוג ולכן אינה נבללת, אם כן הרי ברישא לא מיירי כשקיבל על עצמו מנחה אחת בדוקא; ויש ליישב, והשפת אמת כתב על פירוש זה שהוא דוחק].

ומיהו דברי רש"י צריכים ביאור לשיטתו שהוא פירש לעיל קג ב, שלא אמרו ששים בלבד אלא לרבי אליעזר בן יעקב שמביא לוג אחד

1. בשיטה מקובצת הגיה: "אחת" ו"שתיים", ומיהו "עשרון" הוא לשון זכר.

2. א. נתבאר על פי לשונו של רש"י, וכן פירש רש"י בהמשך המשנה גבי פירשתי מנחה של עשרונים; ומיהו אופן התנאי תלוי בסוגיית הגמרא לקמן קו א, אחרונים.

ב. כתב רש"י: ובטפי ליכא לספוקי, דאין מנחה יחידית יתירה על ששים עשרונים; [וכמבואר לעיל קג ב].

והנה ההגבלה של ששים עשרון הוא דוקא במנחה אחת לפי שיטת רש"י לעיל קג ב, ומשום שאין יותר מלוג אחד לכל המנחה, ולשיטות אחרות דוקא כשמביא בכלי אחד, משום שאי אפשר לבוללם בכלי אחד; והרי בסמוך מתבאר מדברי הגמרא, שברישא אין אנו עוסקים דוקא במנחה אחת ולא בכלי אחד! ?

ותירץ בתוספות יום טוב, דמה שאינו מביא אלא ששים אינו משום הבילה שהיא בכלי אחד, אלא משום מה ששינוי לקמן קז א "הרי עלי יין לא יפחות ... פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יביא כיום מרובה", ואף כאן כיון שביום מרובה